

O B E C N Ā   K R O N I K A

obec   : K V A Č A N Y
okres   : Liptovskomikulásky
kraj   : Stredoslovenský

Polohopis : Obec Kvačany leží vo výške 633 metrov nad morom. Od okresného mesta je vzdialená 15 kilometrov. Rozprestiera sa na úpätí Chočského pohoria a Liptovských hôr, ktoré sa ňou tvoria polkruhovitý masív, ktorý sa napája na horstvá Vysokých Tatier. Na východe susedí s obcou Liptovské Matišovce, juhovýchodne s Liptovským Trnovcom. Z južnej strany leží novovybudovaná obec Liptovská Sielnica. Z juhozápadnej strany susedí s obcou Prosiek a na severozápade s obcou Hutý.

Podnebie : Obec Kvačany, ako aj celý chotář môžeme zaradiť do podnebia stredoeurópskeho pásma, ktoré je určené tepelnými prúdmi zo západu a východu. Počasie v priebehu celého roka je nstále a premenlivé.

V katastri obce sa hojne vyskytuje arnie a jelenia zver, diviaky a zajace a v poslednom období sa zjavujú aj medvede a vlci, ktorí sa neraz, najmä v zimnom období, z^drúajú v tesnej blízkosti dediny.

Okolité lesy sú ihličnaté a zmliešané. Na vápencových skalách Kvačianskej doliny môžeme vidieť všade, zákonom chránenú rastlinu plesnivec alpský a na cintoríne na Dlhej Lúke sa na jar vyskytuje tiež zákonom chránená rastlina poniklec, u nás ľudovo nazývaný volaj.

Opis obce : Za posledných 42 rokov sa v dedine veľa zmenilo. Urobila sa generálna oprava obchodného centra, bola vystavená garáž pre dva autobusy, zriadená požiar-na zbrojnica, upravená budova MNV, kde zároveň bola zriadená aj pošta a kultúrny dom s klubovňou mládeže. V priestoroch MNV bola zriadená obradná miestnosť. Na začiatku obce bola vybudovaná základná škola s telocvičňou, jedálňou a bytovkou pre učiteľov, pri škole bol vybudovaný športový štadión. Oproti budove školy Jednotná roľnícke družstvo /JRD/ Liptovské Hole Kvačany pre svojich

zaměstnancov vybudovalo tri bytovky. V mieste zvanom Sihot vyrástla celá nová ulica rodinných domov, okrem toho v obci bola vybudovaná vodovodná sieť, upravené cesty a chodníky, na voľných priestranstvách boli zriadené parky.

Obytné domy sú stavané klasickým spôsobom s väzbovou strechou, iba bytovky a škola majú rovnú strechu. Kým staré domy boli prevažne drevené, novovybudované sú postavené z tehál, kvádrov alebo panelov.

Obec je od roku 1958 úplne elektrifikovaná. Na elektrifikáciu boli použité moderné železobetónové stĺpy, ako v prvej obci v okrese.

Pre spojenie dediny s mestom slúži autobus, ktorý v minulosti premával do Paríšoviec, kde bola železničná zastávka. Pred začatím budovania vodného diela Liptovská Mara boli v roku 1973 Paríšovce likvidované a odvtedy autobus prenáva priamo do okresného mesta.

V roku bol v obci otvorený poštový úrad a zavedený telefón, ktorý je ďalším prostriedkom spojenia dediny s mestom.

Miestne informácie a správy oznamoval do roku 1960 bubeník Ján Majdiak, v roku 1960 bol zriadený miestny rozhlas, ktorý je oveľa rýchlejší a pohotovejší prostriedkom podávanie správ a rôznych oznamov a informácií.

Vysoko vzrástla životná úroveň obyvateľstva. Dnes v každom dome v obci je rozhlasový a televízny prijímač, občianov vlastní osobné auto, v každom dome majú či už vŕivú, alebo automatickú práčku.

Postavených je domov, z toho murovaných, drevených, čím ďalej sa stavajú modernejšie domy.

Tak ako inde, aj u nás pôsobia rôzne spoločenské organizácie, ako Slovenský zväz žien, Zväz československo-sovietskeho priateľstva, Československý červený kríž, socialistický zväz mládeže, Zväzarm, zbor požiarnať ochrany, televízna jednota a samozrejme Dedinská organizácia komunistickej strany Slovenska.

Hospodárstvo : Kataster obce zaberá rozlehu   hektárov, z toho ornaj pôdy je   hektárov, lúk a pasienkov hektárov. Obec od roku 1960 hospodári spoločne v jednotnom roľníckom družstve, členovia družstva majú pridelené záhuby, kde si dopestávajú niektoré poľnohospodárske plodiny.

Veľa našich občanov však pracuje aj v priemysle, títo denne dochádzajú do okresného mesta do práce v rôznych priemyselných podnikoch alebo iných organizáciách.

Fermerae dobre je v obci vybudovaná obchodná sieť. Nachádza sa tu obchod s potravinami a rozličným tovarom, obchod s textilom a obuvou, mäsa, pohostinstvo. Taktiež v časti obce Dlhá Lúka bol zriadený obchod s potravinami.

Vedenie obce: O verejný, kultúrny a spoločenský život našich obyvateľov sa stará rada miestneho národného výboru v čele s predsedom, podpredsedom a tajníkom miestneho národného výboru a plénum miestneho národného výboru, kde sú zastúpení poslanci zo všetkých spoločenských organizácií v obci. Všetci poslanci pracujú v jednotlivých komisiách miestneho národného výboru.

V Dedinskej organizácii Komunistickej strany Slovenska je organizovaných   členov, sú tu organizovaní učitelia základnej školy a starí občania, ktorí sú už na dôchodku. Registrovaných je   členov, títo sú organizovaní na svojich pracoviskách.

Obyvateľstvo : V našej obci žije celkom 613 obyvateľov. Väčšina obyvateľov je slovenskej národnosti. Ako už bolo spomenuté, obyvateľia prevažujú nielen v poľnohospodárstve, ale aj v priemyselných podnikoch a závodoch. Z roka na rok sa zvyšuje počet stredoškolsky vzdelaných ľudí v obci a každoročne odchádza niekoľko študentov študovať na vysoké školy.

Kultúrny život : Prakticky do konca prvej svetovej vojny nebol v obci rozvinutý takmer žiadny kultúrny život. Do tohto času bola veľmi nepriaznivá situácia aj na úseku školstva. Prvá takzvaná ž farská škola bola v Kvačanoch ustanovená až v druhej polovici 19. storočia a bola utiahnutá v súkromí. Učiteľmi boli miestni cirkevníci a vyučovalo sa iba čítanie, písanie, ráčanie a modlenie. Prvý doštudovaný učiteľ s diplomom prišiel do Kvačan až v roku 1924. Bol to Andrej Kone, človek aktívny a pokrokový, ktorý sa snažil obec kultúrne pozdvihnúť a jedným z prostriedkov týchto jeho zámerov bolo divadlo. Približne za 9 rokov pôsobenia v Kvačanoch pripravil dvanásť divadelných predstavení.

Prvý impulz pre zrod ochotníckeho divadla v Kvačanoch vzišiel v Liptovskej Sielnici, kde v roku 1919 pôsobil veľmi agilný učiteľ Sajták, ktorý bol ochotný venovať sa nielen sielnickej, ale aj kvačianskej mládeži. A tak prví divadelní nadšenci z Kvačan šlapali každý vedčer štyri kilometre do susednej obce. Tu učiteľ Sajták nacvičil s kvačianskou mládežou prvú divadelnú hru - Kubo od pána Jozefa Hollého. Prvé divadel-

né predstavenie v Kvačanoch sa uskutočnilo v tomto roku na Veľkú noc v budove školy. Toto divadelné predstavenie dopadlo podľa všetkého veľmi dobre, pretože miestni ochotníci mali z neho dokonca "čistý zisk", za ktorý si nakúpili tvrdý papier na vyhotovenie kulís.

V roku 1920 stal sa v Kvačanoch učiteľom miestny občan Július Kriváč, ktorý pripravil s ochotníkmi druhú hru, opäť komédiu Prvý obed v manželstve. Toto predstavenie sa hralo v triede už na javisku, ktoré si ochotníci sami vyhotovili.

Na Veľkú noc a na Vianoce roku 1921 nadvihli hru Hrob lásky a Duch v mlyne súrodenci Lojveci, ktorí v dedine tiež pôsobili ako učiteľia.

Toto boli teda začiatky divadelnej tradície v obci. Ľudia si na divadlá zvykli a začali sa ich dožadovať.

Ako už bolo spomenuté, v roku 1924 prišiel do Kvačian učiteľ Andrej Koma, ktorého pôsobenie zanechalo výrazné stopy v celkovom kultúrnom pozdvíhnutí obce. Svoje divadelné pôsobenie v obci začal tak, že roku 1924 pripravil so školskou mládežou predstavenie Betlehem a Pastuškovia. Na Veľkú noc 1925 s miestnou mládežou pripravil už predstavenia hier Zaslepená láska a Betkina lekcija. Divadlo si postupne získalo v obci vážnosť i svojich nadšencov. Vďaka tomu mohol Andrej Koma pripraviť s ochotníkmi skoro každý rok dva predstavenia. V jeho repertoári boli hry ako Slovenská sirota, Rozmajrín, Kamenný chodníček, Sirota Podhradských, Posledný muž, Dedinský krutáň.

V roku 1933 učiteľ Koma po predchádzajúcich konfliktoch s dekanom a školskou stolicou z obce odchádza. Učiteľka Anália Rusinová sice ešte v roku 1933 nescvičila jednu hru - Hlúpy Jano, ale podľa súpisu odohratých predstavení v obci nastala trojročná prestávka. Namiesto Andreja Koma prišiel do Kvačian tiež kvalifikovaný učiteľ Peter Galica, ktorý potom so svojou manželkou Monikou, učiteľmi Kudzbelom a Komárom organizovali usporiadvanie divadelných predstavení v škole až do roku 1944.

Až do roku 1932 sa divadlá hrávali v budove murovanej dvojtriednej školy. V tomto roku si však podnikavý krčmár Ondrej Harich postavil veľký dom, v ktorom bola miestnosť pre pohostinstvo, ubytovňa pre hostí a byt. Miestnosť vyčapu riešil tak, že stena, ktorá ho rozdeľovala na dve polovice mohla v prípade potreby sldžiť ako predná strana javiska. Po predstavení sa javisko rozobralo, stena sa odtláčila a vznikla veľká tanečná miestnosť. Od tohto času začali sa teda hrávať predstavenia u Haricha. Aj pamätné predstavenie Perdo šéfom v roku 1937, na ktorom bola taká veľká návšteva, že nebolo ani dostatok miesta, sa odohralo práve u Haricha.

V roku 1942 začali v Kvačanoch so stavbou obecného kultúrneho domu, ktorý za 4 mesiace postavil staviteľ Kuna z Bobrovca. Už 7. marca 1943 sa v novopostavenom kultúrnom dome hralo prvé predstavenie - Spodolova Bačova žena a to s veľkým úspechom a veľkým ziskom, ktorý potom ocetníci venovali na zakúpenie stoličiek. Druhým predstavením v novom kultúrnom dome bola hra Kríž u potoka na Vianoce roku 1943.

Obec Kvačgny bola oslobodená v apríli 1945. Na miesto učiteľa nastúpil Vojtech Černota. Už 23. decembra pod jeho vedením usporiadali žiaci vianočnú besiedku a ochotníci zahrli hru Moja teta - tvoja teta a potom sa už začínajú pravidelná ochotnícka práca, ktorej výsledkom je súvislý rad predstavení prakticky až do súčasnosti.

Do roku 1948 nezaznamenal repertoár kvačianskych ochotníkov výraznejšiu zmenu. Od roku 1950 hodnota predvádzaných hier zaznamenala výraznú kvalitatívnu zmenu a hoci ťažiskom bola slovenská klasika - Tajovský, Palárik, Stodola, predsa sa už stretávame aj so súčasťou slovenskou drámou - v roku 1955 Mozoľovci a Statečný velach, roku 1959 hrou Chlebo vonia zem, 1962 s Kákošovou hrou Viator do tváři a Gejdošovou hrou Dva staré zvonky. Okrem toho v súpise repertoáru môžeme nájsť pomerne náročnú titulu, ktoré vyberala a uvádzala Monika Galicová. Išlo napríklad o Palárikovo Inkoognito, Trampoty a láska, Chudák manžel, Lakomec, Úklad a matka. Okrem toho režírovala niekoľko súčasných hier.

Roku 1955 sa nádeje časti obce Dlhá Lúka osamostatnila a pod vedením učiteľky Kudzbelovej do roku 1958 uviedla hry Mozoľovci, Kamenný chodníček, Figliar Matej a Záveje.

Podmienky pre divadelnú prácu sa zlepšili keď v roku 1957 dokončili prístavbu kultúrneho domu a v roku 1959 dostali ochotníci od Krajského národného výboru Žilina nové zariadenie na javisko, oponu a kulisy a osvetlenie v hodnote tridsaťtisíc korún.

Okrem Margity Kudzbelovej a Moniky Galicovej režírovali ešte učiteľia Kuaf a Chlebo, Brna, miestni farári Hudač, Harnata a Hanus, inžinier Florek.

Príprava divadelných predstavení bola v našej obci väčšinou doménou učiteľov. Na túto tradíciu nadviazali aj manželka Marta a Štefan Beraškovci, ktorí prišli do Kvačan učiť v roku 1960, ale aj ďalší učitelia Pavol Zarevúcky, Milan Červený a Samuel Beško.

V ovcí vznikol stabilný divadelný kolektív pri Osvetovej besede a súbor sa dodnes aktívne zspája do divadelníckeho ochotníckeho života v okrese. V tradíciách divadelníctva úspešne pokračuje Milan Červený, ktorý už osemdesiat rokov sa snaží o to, aby táto tradícia nezahynula a každý rok s ochotníkmi nacvičí divadelnú hru, s ktorou sa zúčastňujú okresných súťaží. Divadelníci v Kvačanoch zatiaľ však neprecujú v ideálnom prostredí. Priestorové sú dosť stiesnené v malom kultúrnom dome s miniatúrnym javiskom a bez klubových miestností. Sú však predpoklady, že s ďalším úspešným rastom súboru možno aj pre budúcnosť rátať.

Ľudové obyčaje:

Ľudové obyčaje v našej obci postupom času zanikli. Starší občania sa však dodnes púšťajú na vyhánanie bosoriek na deň svätej Lucie. V tento deň šli cez obec pastieri, trúbili na trúbach a plieskali pastirerskými bičmi. Miestni občania ich čakali pri bránach a obdarúvali ich zemiakmi, obilím, peknosťami. Pastieri boli v obci vďaní, mali veľmi nízku mzdu, takže aj týmto spôsobom si privyrábali na živobytie. Až do súčasnej doby však prežila ľudové obyčaje zvané chodenie s Bakusom. Bakus chodí po obci na posledné fašiangy a predstavuje ho človek osotčaný do proviesiel zo slany. Tých, kto ho vedie na retiazke je celý zočiernený. Cigánka vyberá do koša vajcia, Cigán zas nepochuje na rezeň slaninu, ktorou ho obdarujú vytancované gazdiné. Celý sprievod spre-

vádza harmonikár. Večer sa potom koná Fašiangová veselica, na ktorej sápeďáva prazhenica a šišky.

Spoločenské organizácie : Ako v každej obci, či v meste, aj u nás v Kvačanoch má svoje nezastupiteľné miesto telovýchovná jednota, ktorá patrí v obci medzi najmasovejšie organizácie.

Do roku 1953 športová a telovýchovná činnosť v Kvačanoch nebola organizovaná. V zime sa jednotlivci lyžovali na blízkych kopcoch na doma vyrobených lyžiach. V skupinách sa uskutočňovalo sánkovanie, tiež na doma vyrobených sánkach, niekedy aj na saních, do ktorých gazdovia zapriahali kone.

V letnom období sa zúčastňovali o šport, hlavne o futbal, stretávali vyše dediny, kde v blízkosti potoka Kvačianka boli postavené futbalové bránky a tu sa neorganizovane hral futbal. Bolo to nevhodné miesto, niekoľko na tomto priestranstve nebolo možné vytvoriť futbalové ihrisko ani minimálnych rozmerov na súťažné zápasy. Niektorí občania chceli postaviť ihrisko niže dediny, kde boli kapustné hradby. Okrem futbalu mala mládež veľký záujem aj o volejbal, ktorý tiež hrali vyše dediny a neskôr za dvorom rímsko-katolíckej školy, no zase len pri potoku. Po zvalení obytného domu a hospodárskej budovy Valáškovcov bolo volejbalové ihrisko postavené na dvore národnej školy, kde každé nedeľné popoludnie a niekedy aj v týždňovej mládež hrala volejbal.

Vo februára 1953 Stanislav Brna, Ján Matej, Roman Šuba začínajú organizovať šport v obci - zakladajú Sokol Kvačany. Hneď v tomto roku Sokol Kvačany prihlásil do okresnej súťaže družstvo dorastu, ktoré po skončení súťaže jar - jeseň skončilo na druhom mieste. Prehralo len raz a to vo Svätom Jáne 5 : 2. Na tento zápas cestovali pravidelným linkovým autobusom v nedeľu ráno. Zápas, ktoré mali odohrať na domácom ihrisku družstvo odohrálo na ihrisku vo Svätej Mare a neskôr v Trnovej. Na všetky zápasy družstvo a ich fanúškovia cestovali na bicykloch. Dresy si hráči kúpili za vlastné peniaze, kopačky mali požičané zo Svätej Mary. Hráči na zápasy nastupovali na súpiske, ktorá bola potvrdená okresným výborom s doložením občianskym preukazom. V družstve dorastu hrávali Slovo Hatala, Eno Stronček, Ladislav Stronček, Roman Šuba, Stanislav Brna, Ján Matej, Ján Gonšenica, Jozef Žiak, Ondrej Klejka, Alojz Hajurka, Ján Vadévič, Eduard Brunčík, Milan Kojš, Eduard Behuliak, Rudolf Hráč a Ján Burdel zo Sielnice. Brankárom bol Gustáv Kasanický z Bobrovnika.

Po preložení štátnej cesty vyše dediny smerom západným je medzi cestou a honom Podkierom vybudované konečné futbalové ihrisko minimálnych rozmerov, čím je splnená túžba všetkých práu nivoov futbalu. Neskôr predseda MNV Eduard Kojš a predseda "urbára" Jozef Štelina poskytli financie na zakúpenie dresov. Za mužstvo okres hráčov z dorastu hrávali Dominik Kojš, Dominik Kruták, Jozef Rakytiak, Jozef Kojš, Eduard Kojš, Imrich Kojš, Pavol Kojš, Július Šuba, Peter Galica, František Hajurka, Miloslav Štefček, Pavol Štefček, Robert Klepáč, Jozef Klepáč, František Florek, Ondrej Ďuroň, Tibor Rakytiak,

Ján Klepáč, Ján Mičuša, Jozef Janček a Ján Lasák.

Telovýchovná jednota má aj dnes v obci dobré meno, o ktoré sa zaslúžili predovšetkým futbalisti, ktorí v okresných súťažiach už dlhé roky dosahujú dobré výsledky. Táto organizácia každý rok na februáry poriada maškarný ples - športples. Okrem toho každý rok v lete poriada športový deň pre deti, dospelých, mužov i ženy. Podieľa sa tiež na na organizovaní akcií, ktoré poriadajú iné spoločenské organizácie.

V roku 1960 boha aj v našej obci založená organizácia Slovenského zväzu žien, ktorá tiež v práci dosahuje dobré výsledky. Do súčasnej doby sa vystrídalo niekoľko predsedníčiek, p. v.ou predsedníčkou Slovenského zväzu žien v obci bola Mária Štepaniaková, ktorá túto funkciu vykonávala dva roky, po nej ju prevzala Mária Rškytisková, ktorá bola predsedníčkou jeden rok, 12 rokov funkciu vykonávala Božena Suterisová, z 7 rokov Marta Borsáková, Mária Čendulová 2 roky, rovnako ako aj Katarína Beniková, po ktorej funkciu predsedníčky prevzala Marta Štepaniaková, ktorá ju vykonáva doposiaľ.

Sociálne a zdravotné pomery :

O zdravie našich občanov sa stará obvodná lekárnica. Obyvatelia obce dochádzajú do neďalekej Liptovskej Sielnice, kde je umiestnené zdravotné stredisko. V nevyhnutných prípadoch lekár prichádza za pacientmi domov. V zdravotnom stredisku je aj zručný lekár, ktorý počas školského roka prichádza do základnej školy, kde má zriadenú ambulanciu, aby sa staral o zdravý chrup našich detí. Tiež veľkou výhodou je aj to, že jedenkrát do mesiaca prichádza do obce detská lekárnica do poradne pre matky s malými deťmi, ktoré mladým mamičkám radí, ako sa majú starať o z regie svojich detí.

Náboženstvo : Obyvatelia obce sú prevažne rímsko katolíckeho vierovyznania. K bohoslužbám sa schádzajú v miestnom rímsko katolíckom kostole, ktorý je už okolo 700 rokov starý. Kostol je postavený v gotickom slohu, veža kostola je prístavovaná. Kupola veže bola do roku 1920 cibulovitého tvaru. Klenba kostola bola v roku 1716 renovovaná. V roku 1952 bola prevedená druhá renovácia. Pri odstraňovaní omietky vo vnútri kostola bolo zistené, že sa tu nachádzajú vzácne maľby - fresky, staré okolo 600 - 700 rokov. Kostol sa stal vzácnou kultúrnou pamiatkou.

ŽIVOTOPIS KRONIKÁRA

Volám sa Anna Chlepková. Narodila som sa 3. novembra 1955 v Kvačanoch, otec Rudolf Chlepko, matka Pavlína rodená Zuhrejová.

Základnú školu som vychodila v Kvačanoch, potom som v roku 1971 začala študovať na Gymnáziu Michala Miloslava Hodžu v Liptovskom Mikuláši. Po ukončení gymnázia som nastúpila pracovať na Okresnú správu Zboru národnej bezpečnosti v Liptovskom Mikuláši ako príslušníčka ZNB. Tu pracujem až doposiaľ. V roku 1986 som bola prijatá za členku KSČ.

BOJ ZA NÁRODNÉ OSLOBODENIE

Podzemné hnutie : Kvačany, tak ako snaž každá obec na Slovensku, sa zapojili do boja proti nemávlideným fašistic-
kým vetrelcom a ich prisluhuvačom. V máji roku
1943 sa aj tu zrodilo podzemné hnutie, ktoré
začal organizovať Jozef Brna mladší, Ondrej
Harich, hriatinský, Karol Komár, Jozef Bloha,
Štefan Harich mladší, Eliáš Burdenko - emigrant,
Ándlia Hajurková, učiteľ Peter Galica, Jozef
Sutoris, Jozef Brunšiak, Karol Mataj, Ladislav
Kriváň, Karol Kanta, Ján Hradna.

Myšlienka na organizovanie podzemného hnutia
vznikla na základe toho, že do obce začali pri-
chádzať ruskí zajatci, ktorí ušli z nemeckých
koncentračných táborov. Obyvatelia obce im
všemožne pomáhali, tajne ich u seba ukrývali,
a stravovali. Od týchto sa dozvedeli o práci
v Sovietskemu zväze, o bojoch proti fašizmu.
Obyvatelia obce im pomáhali na ich ďalšej ne-
ľahkej ceste domov.

Práca v podzemí bola prísne tajná. Hneď po
vytvorení podzemného hnutia sa uskutočnila
prvá tajná porada, kde sa urobil záver, že keď
do obce príde nejaký ruský utečenec, okamžite
sa mu poskytne materiálna pomoc. Od začiatku
roku 1944 utečenci začali prichádzať do obce
čoraz častejšie. Členstvo sa rozšírilo o Pavla
Rakytiaka a Jozefa Komára.

Napriek tomu, že práca v podzemí bola tajná,
už asi 20. septembra 1943 bol Jozef Brna ne-
známym občanom udaný, že u seba ukrýva Rusa.
Na základe toho mu bola prevezená domová pre-
hliadka, ktorá skončila tým, že nebol nikto
nájdenný. Ne už o týždeň mu bola urebená späť-
ná domová prehliadka, pri ktorej bol ruský
utečenec nájdenný. Jozef Brna však mal na tohto

vydané riadne pracovné povelenie, ktoré ho oprávňovalo u Brna pracovať.

Dedanie zbraní :

Dňa 24. augusta 1944 bol pre Kvačany zo Žandárskej stanice v Liptovskej Sielnici pridelaný jeden guľomet a 20 pušiek a niekoľko granátov. Tieto boli rozdelené medzi pracovníkov podzemného hnutia, ale aj niektorým iným občanom, ako Jánovi Kojšovi, Alejzovi Kuráňovi, Karelovi Konáreovi, Andrejovi Hatalovi, Stanislavovi Gemenicovi, Petrovi Babákov, Jozefovi Blochevi, Alejzovi Melevi a iným.

Sľevenské národné povstanie :

Niekoľko dní pred vypuknutím Sľevenského národného povstania bol Jozef Brna na tajných poradách v Sielnici, kde prejednávali zásadný postup okupovania niektorých častí chatára. Dedinou už prechádzali cudzí občania a vojaci, ktorí doniesli správu, že Martin a Ružomberok je už oslobodený a je v rukách partizánov. Tote dalo podnet, že miestni šnitelia čali dňa 31. augusta 1944 rozkaz k obsadeniu Kvačianskej doliny a vrchu Holica, čo v tom čase bolo strategicky veľmi dôležité. V obci je žive, až ručne, každý vidí, že sa deje čosi nové, čo prinesie nový život.

V ten istý deň prvýkrát vychádza na verejnú noť znama osôb pracujúcich v podzemí, ktorí sa hneď ujali práce v národnej výbare. Ich prvá práca mala vojenský charakter - reorganizovanie hliadok v obvode obce a pedebne. V tom čase dešla správa o mobilizácii.

Mobilizácia :

Mobilizačnou vyhládkou mali všetci muži do 40 rokov narukovať. Určení občania sa odšli hlásiť do Liptovského Mikuláša, kde boli vystrojení a vyzbrojení a po tomto sa vrátili späť domov. Na druhý deň pod velením peručíka Klauču dostali rozkazy k prevádzaniu

stráží.

Ďalší priebeh : Po páde Liptovského Hrádku a Liptovského Mikuláša a tiež Ružomberka prišlo do našej obce asi 250 - 300 partizánov a vojakov, ktorí sa odtiaľte postupne rozchádzali. O ich stravovanie sa starala obec, ktorá dedávala stravu aj pre ruských partizánov ukrytých v Hrišovej. Miestni partizáni sa stravovali každý doma. Po desiatich dňoch nastal v obci stav bezvládia, lea partizáni ešte zbierali a ukládali do bezpečia uniformy, zbrane a iné.

Nová mobilizácia: Na základe opätovnej mobilizačnej vyhlášky, vydanéj v Banskej Bystrici dňa 10. októbra 1944 narukovali miestni vojaci do Žiaru. Priebeh mobilizácie v našej obci bol nasledovný :

Dňa 9. októbra 1944 vyvesili mobilizačnú vyhlášku, podľa ktorej majú rečníky od 19 do 40 roku narukovať. Táto však bola neznámym spôsobom zničená. Medzitým šiel Jozef Brna do Sielnice vyjednávať s nadperučníkom Petrovom, aby ženatí vojaci mohli byť na týždeň - dva od tejto povinnosti oslobodení, aby dokončili zátevnú prácu. Teto sa podarilo s pedmienkou, že ostatní narukujú bezpedmiečne. Keď sa Jozef Brna vrátil zistil, že muži, ktorí podliehajú mobilizácii, sa pekryli pe herách. Spejka prípad hlásila nadperučníkovi Petrovovi, ktorý im na druhý deň v kultúrnom dome vysvetlil dôležitosť čias. Zhodou okolností práve vtedy prišlo do obce 300 ruských partizánov, čo ďale pednet k tomu, že miestni vojaci i partizáni odišli do Žiaru, odkiaľ boli rozmiestňovaní na rôzne miesta. Dňa 28. októbra 1944 už boli všetci narukovaní naspäť domá.

Zapálenie obce,
prvé obeť :

Dňa 30. októbra 1944 došlo do obce 35 partizánov. Boli ubytovaní na hornom konci dediny. O tento zrejme niekto musel podať správu do Mikuláša Nemca, ktorí urýchlene poslali hliadku. Bolo to 1. novembra 1944. Nakoľko bol sviatok Všetech svätých, väčšina obyvateľov dediny sa zhromaždila v kostele na besedybách, ktoré sa začali o 10.00 hodine. Zrazu sarachetil výstrel a začali padať zápalné strely. U Štefana Kejša a Jozefa Vadevického začína horieť. V kostele nastáva panika. Niektorí odvážnejší občania vytiahli zo skladu meterevú striekačku a pokúsili sa oheň hasiť, ale veliteľ nemeckej hliadky im v tejto činnosti zabránil. Medzitým partizáni, ktorí boli v dedine, ušli, len traja, ktorí boli v kostele, zahynuli, bolo i niekoľko ranených. Až keď už bolo všetko v plameňoch veliteľ nemeckej hliadky dovolil občanom požiari hasiť, ale už bolo neskoro. Šesť obytných domov a 11 hospodárskych stavieb ľahlo popelom.

Zistení :

V ten istý deň Nemci zoberali Štefana Kejša staršieho, Františka Klepáča, Jozefa Tkáčča a stareštu Jána Chevana, od ktorého žiadali vydať obilie určené pre partizánov. Petem všetkých zoberali do Liptovskej Sielnice, odkiaľ sa už nevrátili. Boli odvezení do koncentračného tábora v Nemoku.

Ďalší priebeh udalostí :

Medzitým Červená armáda víťazne dobýjala slovenské mestá a dediny. Všetci už netrpezlivo čakali, kedy bude oslobodená

i naša dedina. Dňa 31. marca 1945 došli do obce prvá hliadka Československej armády, ubytovaní boli na Dlhej Lóke. 1. apríla, po niseriadne prudkej prestrelke medzi nimi a Nemcami, boli pre veľkú presilu Nemcov utiahnuť sa do hôr.

Dňa 2. apríla 1945 došlo do obce väčšie znečistenie nemeckého a maďarského vojska, ktoré si tu zriadilo svoje stanovište.

V ten istý deň, pred príchodom fašistov, prichádzal od Sielnice neznámy partizán, ktorý sa zastavil u Jána Majdiaka, od ktorého žiadal prvú pomoc, nakoľko bol ranený. Keďže Majdiak nemal potrebné vodi na ošetrovanie chcel partizána zaviesť do niektorého iného domu, kde by ho ošetrili. Cestou však zbadali, že im je v pätách nemecká hliadka, preto zabehli za škeliskú zdhradu, kde sa ukryli. Keď Majdiak odišiel zistiť, či už môžu vyjsť z úkrytu, ranený partizán sa dotiahol k dverám učiteľa Petra Galicu, kde začal búchať na dvere, aby mu otvorili. Keď mu otvorili, žiadal prítomných, aby zistili, či nie sú veaku Nemci, či ho nezbadali. Všetci prítomní chceli, aby partizán čím skôr odišiel, pretože sa tiež Nemcov obávali. Nakoľko tiež nemali potrebný materiál na jeho ošetrovanie, odperčovali mu, aby išiel do Matiaševiec, kde dostane aj lekársku pomoc. Na cestu ho vypravil Jozef Zuhrej a Július Côt. Asi o hodinu prišli do domu Petra Galicu Nemci a vyzvali všetkých mužov, aby išli s nimi do domu Emilie Langevej, kde bolo nemecké veliteľstvo. Tu Peter Galica zbadal v kuchyni i raneného partizána. Na vyšetrovaní boli Peter Galica, Július Côt, Jozef Zuhrej, Štefan Šuba, Jozef Šuba, Ján Šuba. Po kratšom vyšetrovaní boli všetci prepustení, až na partizána, ktorého miestni

obyvatelia viac nevideli.

Na druhý deň Nemci obyvateľom nariadili, aby išli kepať zákepy na Hóje. K práci nastúpili všetci občania, medzi nimi aj Peter Galica. V ten čas prišli do bytu Petra Galicu Nemci a pýtali sa Jozefa Šubu, ktorý tam bol prítomný, kde je učiteľ, tante im povedal, že je pri kepaní zákepev. Nemci Jozefa Šubu nebrali, aby im ho išiel ukázať. Petra Galicu opäť nebrali na vyšetrovanie. Po jeho vyšetroaní išli s manželkou nenevaného na Dlhú Lúku, odkiaľ sa vrátili už aj s Jozefom Zubrejom a Júliusom Côtom. Aj týchto petov vyšetrovali. Po nejakej chvíli viedli Galicu, Zubreja a Cöta z domu Emilie Langevej cez dvere Štefana Šubu za humá k petku, kde boli všetci traja zastrelaní.

Vyhrali tri ľudské živety verných synov slovenského národa, ktorý vlastnou krvou pekrepili oslabelejšie Slovensko, aby žiaľom pekeleniam zaistili krajšiu budúcnosť. Česť patrí ich pamiatke.

Posledný deň bojev : Dňa 2. apríla 1945 večer začali v celom chatári boje, ktoré trvali až do polnoci dňa 4. apríla, kedy Nemci z dediny navždy odišli. 5. apríla 1945 tu už bola československá hliadka v počte 20 mužev. Títo po pobežaní odišli do Matiaševiec.

Konečne bola naša obec slobodná a hneď sa aktívne zapája do budovania novej Československej republiky.

Národné výbery :

Po ústupe nemeckých vojev z našej obce sa utvoril revolučný národný výber. Utvárajú sa politické strany - strana komunistická a strana demokratická. Do revolučného národného výberu boli za stranu komunistickú

savrhaufí Karel Kemár, Karel Kanta, Karel Mataj, Peter Štefček, za stranu demokretickú Ondrej Harych, Alejs Bras, Jozef Suteris a Ladislav Kriváň. Za predsedu bol zvolený Ondrej Harych.

Zriadenie milície: Revelučný národný výber na svojom prvom plenárnom zasadnutí zriaďuje miestnu milíciu, ktorá dostala zbrane a bola určená na udržanie verejného poriadku v obci.

□ Životačné podmienky: V prvých dňoch po oslobodení znebovenie obyvateľstva bolo kritické. Našťastie občania ešte mali aké - také zásoby.

Občania, ktorým zberali domy a hospodárske budovy sa plne zapájajú do výstavby nových domov. Ide to veľmi pomaly, pretože je aj nedostatok stavebného materiálu.

Prvý prídel potravín: Okresný národný výber po zväžení situácie každej obci pridelil určité množstvo múky a cukru. Predseda národného výberu zvolal plenárnu schôdzu za účelom rozdelenia týchto potravín. Zároveň vyzval prítomných členov národného výberu, aby tí, ktorí majú doma aké - také zásoby, sa tehoto prídelu vzdali v prospech tých, ktorí nemajú nič.

Výmena peňazí: Po kapitulácii fašistickej Nemecka 9. mája 1945 bola obnovená Československá republika. Pretože sa na území republiky nachádzali rôzne platidlá, vláda nariadila ich výmenu.

Miestny národný výber dostal nariadenie, aby zbieral všetky peniaze a deponoval ich do Liptovského Mikuláša do Tetrabanky na výmenu. Všetci občania odovzdali svoje peniaze. Suma činila asi 800 000 korún.

Návrat z koncentračnej Dňa 1.8.1945 sa do svojej rodnej dediny vrátil tábor : Jozef Bras.

Členovia revolučného národného výberu sa uzniesli, aby sa tento stal jeho členom a zároveň bol zvolený za predsedu národného výberu.

Oslavy 1. výročia
SNP :

Na počesť prvého výročia Slovenského národného povstania sa v miestnom kultúrnom dome konala veľká slávnosť. Recitovali sa básne slovenských básnikov, spievali národné piesne, slávnostný prejav predniesol predseda národného výberu Jozef Bras, ktorý na záver poukázal na to, že sčete sa Slovenského národného povstania neboli mára, že ľudstvo čaká krajší život pri čiasovej práci.

1946 - 1948

x
Regulácia potoka
a výstava mostov:

Rozhodujúcim článkom v živote dediny v rokoch 1946 - 1948 bol miestny národný výbor. Jeho existencia umožnila, že v obci sa začalo s výstavbou. Bola podaná žiadosť o finančnú pomoc pri regulácii Kvačianky. Dolná časť obce bola vždy pri dlhotrvajúcich dažďoch zaplavená. Na žiadosť cestmajstra Ľudovíta Kernieta občania nachystali stavebný materiál. Tento v mesiaci júli zoberala obrovská povodeň. Tentoraz bol porušený aj horný tok Kvačianky. Voda zoberala brehy v dĺžke stopäťdesiat metrov. Spojenie s hornými obcami Huty, Veľké Borové, Malé Borové bolo prerušené. Riaditeľ údržby štátnych ciest, inžinier Freno, hneď na mieste nariadil okamžité opevňovacie práce. Práca trvala tri mesiace a priniesla žiadúci výsledok. Spojenie s hornými obcami bolo obnovené. V októbri sa začalo s čistením nánosu v potoku a s úpravou brehov po celom toku potoka. Zároveň miestny národný výbor požiadal štátne cesty o pridelenie mostu. Žiadosť bolo vyhovievané a za pomoci desiatich robotníkov bol most daný do užívania v rekordnom čase - za osem hodín.

V tom istom roku došlo k realizácii plánu inžiniera Fläka. Začalo sa s výstavbou mosta na Sucheň. Do jeho základov bola zabetónovaná fläša, do ktorej bol vložený zápis o stavbe mosta. Most bol slávnostne odovzdaný do prevádzky 15. novembra 1947. Slávnostného aktu sa zúčastnil aj predseda okresného národného výboru Juraj Janoška.

Úprava cesty :

Sponímali sme, že spojenie s hornými obcami po veľkej živelnaj pohrome bolo obnovené. No cesta ostala neschodná a životu nebezpečná. Do horných obcí sa dalo ísť pešo, alebo s konským povozom, ktorého náklad nesmel prevyšo-

vať tri - štyri metre. Preto sa v roku 1947 prišlo k znižovaniu výškových rozdielov a k rozšíreniu cesty. Opravné práce boli ukončené v roku 1948.

V máji roku 1948 sa mala uskutočniť aj preložka cesty od mosta pri Dlhej Lúke, smerom na Suchú. Mala viesť cez pozemky, ktoré občania obce už mali obrobeň. Keďže štátna cestná správa trvala na započatí prác v máji, predseda miestneho národného výboru navrhol podpisovú akciu. Prvého vyzval Jozefa Brau, ale ten odmietol podpísať prvý, keďže nebol uvedený v zozname na prvom mieste. A tak preložka cesty bola odložená.

Poľnohospodárstvo: Výnosy poľnohospodárov v roku 1946 boli nízke. Malý roľník nachádzal pomoc v urbárskej sýpke, odkiaľ dostával obilie. Lenže vrátiť ho musel aj s úrokami. Za jednu vypožičanú "mecu" bolo treba vrátiť "mecu" a ako úrok pridať jeden "štvrtník". Keď uvážime, že do jednej "mece" išli štyri "štvrtníky", tak to bol veru dŕsnický úrok.

V roku 1946 došla roľníkom pomoc aj od medzinárodnej spoločnosti U.N.R.A. Poľnohospodárom bolo pridelené jaré osivo, jačmeň a ovos. Nebola to síce veľká pomoc, ale čiastočne to pomohlo.

V roku 1947 bol utvorený v obci jednotný zväz slovenských roľníkov. Jeho predsedom sa stal Jozef Šehuliak. Zväz chránil záujmy roľníkov a pomáhal im pri zaobstarávaní rôznych poľnohospodárskych strojov. Mní roľníci si cestou zväzu zakúpili rôzne stroje a náradie: pluhy, brány, elektromotory, okružné píly, koskové postroje. Za všetko musel záujemca zaplatiť plnú cenu. Ak bol členom zväzu, obdržal od neho subvenciu 50 percent, takže mal náradie za polovičnú hodnotu.

Pomoc vlasti : V roku 1947 nastalo obdobie veľkého sucha. v celej našej vlasti. Výnimkou bol okres Liptovský Mikuláš, kde úrada poľnohospodárskych plodín bola sadpriemerná. Nebolo ináč asi v našej obci. Produkcia zemiakov bola také veľká, že občania ich nemali kde uskladniť. Zvyšné zemiaky sa predávali voľne do rôznych okresov našej vlasti. Do obce prichádzali nákupcovia a odvážali zemiaky na nákupných autách. Tu sa ukázala skutočná tvár občanov. Niekoľko pomíhali vlastnými zdrojmi svojej vlasti, ale nazbierali ešte 100 metrických centov zemiakov pre Rumunsko, ktoré bolo tiež zasiahnuté suchom.

Dodávky štátu : Začiatkom roku 1948 bol roľníkom predpísaný povinný kontingent poľnohospodárskych produktov. Roľníci začali odovzdávať štátu : hovädzie a bravčové mäso, mlieko, vajcia, obilie, zemiaky, maso. Tiež bol predpísaný každému majiteľovi pôdy určitý stav hospodárskych zvierat.

Prvé telefónne spojenie : V roku 1948 sa začalo s výstavbou telefónneho spojenia z poštového úradu Liptovská Sielnica, popri ceste vedúcej cez Kvačany na Huty. Do tejto významnej akcie boli zapojení i občania obce. Pomáhali vozit' na koňoch drevené telefónne stĺpy zo železničnej stanice Parihovce, tiež kopaním sa prevádzalo z poradičky, to jest, každá domácnosť vykopala jednu, prípadne dve jamy, podľa toho, koľko členov bolo v rodine schopných prípadne, aký bol terén. V septembri toho istého roku bola práca ukončená. Telefónny prístroj bol zapojený do obchodu s potravinami, kde bol vedúcim dlhoročný pracovník Ján Klepáč - Koňka. Kvačany boli zapojené na telefónnu ústredňu Liptovská Sielnica na samostatnej telefónnej lianke.

Požiar : V jeseň 1948 roku vznikol v lesnom poraste na Suchej požiar. Vďaka pohotovosti občanov bol

behom hodiny požiar zlikvidovaný a lesný porast zachránený.

Voľby :

V novembri 1946 roku sa konali v našej obci voľby do národného výboru. Bola tu zastúpená komunistická i demokratická strana. Voľbám predchádzali volebné agitácie. Za komunistickú stranu chodieval Jozef Líčka z Dechtár, pracovník Poľnohospodárskeho výskumného závodu v Liptovskom Mikuláši a za stranu demokratickú jej okresný tajomník J. Krátky. Predvolebná kampaň prebiehala pokojne. Voľby sa konali tajným hlasovaním a zúčastnilo sa ich 100 percent občanov. Výsledky volieb boli nasledovné : za demokratickú stranu bolo odovzdaných 84 percent hlasov a za komunistickú stranu hlasovalo 16 percent voličov. Do národného výboru za demokratickú stranu boli zvolení títo členovia : Alojz Chovan, Pavol Rakytiak, Július Čendula, Jozef Brna, Ladislav Krivák, Alojz Kurák, Ján Kojš. Za stranu komunistickú Karol Komár a Peter Števec.

Akčný výbor Národného frontu :

Keď 21. februára 1948 ľud Prahy sa dostavil na Staromestské námestie a Klement Gottwald ho vyzval k vytváraniu akčných výborov Národného frontu, prejavili s ním súhlas aj občania našej obce. Na čelo akčného výboru bol zvolený komunista Karol Kanta. Demokratická strana bola rozpustená. Predseda miestneho národného výboru, Jozef Brna, bol pozbavený funkcie. Na jeho miesto nastúpil Matej Hajurka, ktorý sa 5. novembra 1948 vzdal svojej funkcie. Novým predsedom sa stal Pavol Rakytiak.

1949 - 1960

Zloženie miestneho
národného výboru :

Predsedom miestneho národného výboru bol Pavol Rakytinsk. Okrem tejto funkcie vykonával aj službu poštového doručovateľa a navyše mal aj pomerne veľké gazdovstvo. Takáto rôznorodá práca ho zťažovala. Preto okresný národný výbor v roku 1950 navrhol, aby bol z funkcie predsedu uvoľnený. Bedínska organizácia komunistickej strany spolu s miestnym národným výborom navrhli za predsedu Eduarda Kojša. Návrh bol jednoducho prijatý.

Po tejto voľbe pracoval miestny národný výbor v tomto zložení :

Predseďa - Eduard Kojš

Podpredseďa - Ondrej Harich

Poľnohospodársky referent - Ladislav Kabzan

Predseďa vyživovacej komisie - Karol Matej

Členovia vyživovacej komisie - Ján Gregorec

Karol Kante

Jozef Hajurka

Predseďa plánovacej komisie - Pavol Macák

Členovia plánovacej komisie - Peter Števděk

Jozef Tkáč -

Štelina

Aloja Chovan

Ján Kojš starší.

Poľnohospodárstvo :

V roku 1949 sa spresňujú povinné dodávky poľnohospodárskych plodín a to podľa toho, koľko hektárov obdy vlastní roľník. Stredným roľníkom sú priamo určené plodiny, vhodné k pestovaniu, ako nap. ľan, mrkva, kapusta, cibuľka zo semena.

Roľníci, ktorí dodávajú voči štátu sľužili vzorne v roku 1950 začali dostávať lístky na cukor a iné potraviny, ako aj takzvané body na textil.

Začiatkom roku 1952 miestny národný výbor presvedčil zápis dodávok na jednotlivých roľníkov zaluvne. Dodávky boli čoraz vyššie.

Prvá polovica mája v roku 1952 bola veľmi teplá. Všetko začalo rásť ako z vody. V druhej polovici mája však prišli chladné noci a mrazy, ba dokonca napadol aj sneh. Ovce, ktoré boli na salaši na Závozoch, museli ísť do obce, aby nepomrzli. Jeseň však bola veľmi teplá. Bolo zaznamenané 39 - 40 stupňov Celzia. Úroda na poliach rýchle dozrela, takže posledná dodávka obilia splnili občania už v prvom septembrovom týždni.

Druhá polovica päťdesiatych rokov poľnohospodárom nepriniesla veľa dobrého. Veľa pršelo, obilia často poľahlo, zemiaky hnili nakorení. Preto roľníci mohli len ťažko splniť dodávky voči štátu.

Výstavba obce :

Cesta od mostu pri Dlhej Lúke smerom na Suchú, ktorá sa mala prečistiť už v máji 1948, bola preložená až v roku 1950 na jarnejších prácach. Na práci sa podieľali občania z Kvačian a Dlhej Lúky. Preložka cesty sa prevádzala ručne, čo bola pomerne ťažká a namáhavá práca. Jednako cesta bola odovzdaná do prevádzky koncom leta.

V jarnejších mesiacoch roku 1953 sa prišlo k preloženiu cesty od Ladislava Kriváňa smerom pod dolinu. Tým obidvom získala päť stavebných pozemkov, kde započali s výstavbou rodinných domov štyria občania obce. Eduard Kojš, Ján Klepáč - Koška, Štefan Gaben a Rudolf Stromček. Zároveň bol prekovaný jarok, ktorý tiekol okolo cintorína, smerom pod úpust. Pomedzi jarok bol postavený betónový most. Pokračovalo sa aj s ďalšou úpravou Kvačianky. Dĺžka regulácie činila 150 metrov. Práca sa vykonávala v akcii Z. Vedúcim stavebných čiat bol Karol Grúň.

Pri kopaní jaroku pri cintoríne bol získaný zemný materiál, ktorý občania využili na urov-

nanie nového futbalového ihriska.

Okresným hygienikom bolo zistené, že pitná voda z miestnych studní je v niekoľkých prípadoch závažná. Žiadalo sa vybudovať nové studne. Okresný národný výbor poskytol finančnú pomoc a tak boli v obci vybudované štyri nové studne pred školou, na hornom konci dediny u Mateja Kojša, v strede obce pred Jánom Komárom a na dolnom konci dediny.

Občania obce majú byť čoskoro spojení s okresným mestom autobusom. Preto sa v roku 1951 začalo s výstavbou garáže. Vzhľadom k tomu, že stavebný materiál bolo dosť ťažko zabezpečiť, občania zhromažďujú aspoň kmeň vhodný do základov. Výstavba garáže bola ukončená v apríli 1952. Veľkú zásluhu na jej ukončení mal predseda miestneho národného výboru Eduard Kojš, ktorému sa podarilo zabezpečiť stavebný materiál i pracovnú silu.

O mesiac na to, začiatkom mája 1952 prišiel do obce po prvý raz autobus, aby skrátil spojenie obce s mestom. Otvorenie prvej autobusovej linky Kvašany - Kvačianska dolina, Perišovce, Liptovský Mikuláš sa zúčastnili aj zástupcovia okresného národného výboru. Občania privítali túto udalosť radostne. Veď doteraz museli chodiť do Perišoviec k vlaku pešo.

Na národnej škole pôsobí učiteľ Vladimír Kunt, pôvodom Juhoslovan. Pomocnou silou mu bola jeho manželka Marika. V júli 1952 sa prišlo k oprave školy. Bola preložená krytina a odkvapové rúry, opravila sa fasáda na celej budove. Drevené schodište bola zamenaná betónovým. V roku 1954 sa prišlo k opätovnej úprave budovy. Okresný národný výbor - odbor školstva poukázal na renováciu školy finančnú čiastku. Boli preložené nové okná a dvere. V jednej miestnosti bola vymúrená priečka, čím sa získali dve obytné miestnosti. Severná stena

na obytnej miestnosti bola odizolovaná. Všetky technické práce previedol Stavebný podnik v Liptovskom Mikuláši.

V centre obce stála budova bývalého spotrebného družstva. Pretože bola nevyhovujúca, pristúpilo sa ku generálnej oprave. Celá budova bola predĺžená z 22 na 32 metrov. Jedna časť zostala slúžiť ako sklad tovaru pre hornú obcu, druhá ako obchod. V budove došlo aj k vybaveniu obytných miestností pre jednu rodinu. Priložená nového krovu v hornej časti budovy boli zriadené štyri manžerdy. Počas tejto generálnej opravy sa predávalo u bývalého predsedu miestneho národného výboru Pavla Rekytiaka.

V roku 1955 boli ukončené aj adaptačné práce na budove obchodu. V tej istej budove bol daný do prevádzky nielen obchod s potravinami, ale aj obchod s konfekciou a obuvou, čo občanov prišlo s radosťou.

V týchto rokoch sa prišlo aj k rozšíreniu a úprave kultúrneho domu, pretože podmienky pre realizáciu kultúrnych podujatí sú nevyhovujúce. Projekt na pristavbu kultúrneho domu urobil Adam Paulíny z Palúdz. Práce boli vykonávané v akcii Z - dobrovoľnými brigádami občanov. Aj stavebný materiál začali pripravovať sami. Betónové tvárnice nabíjali Ján Štefanik a Jurej Krovinsk. Urobili asi tristo kusov. Zistilo sa však, že ich rozmery sú nevyhovujúce, preto potom dovážali tehly z tehelne v Liptovskej Ondražovej. Finančnú čiastku na zakúpenie tridsaťtisíc tehál poskytol okresný národný výbor. V roku 1956 boli vybetónované základy. V jarných mesiacoch ďalšieho roka sa robila už výška. Boli urobené aj úpravy vo vnútri budovy. Priečky starých miestností občanov odstránili, bolo vytrhané staré podlažie a zamenaná novou. Na tejto práci sa najviac podieľali Pavol Macák, Jozef Brna, Ján Gregorec a Ján Kojš, ktorí zároveň zaošičili aj dosky na

podlahu. Taktiež sa upravilo javisko a divadelný krúžok vyhotovil nové kulisay. Nakoľoniec Jozef Grdň celý kultúrny dom vymoňoval.

V roku 1957 boloprevedená slávnostná otvorenie kultúrneho domu za účasti miestnych občianov, ako aj funkcionárov okresného národného výboru.

V tomto roku poštová správa požiadala miestny národný výbor o prenájom jednej miestnosti pre účely poštového dradu.

Rozšírovanie telefónnej siete !

Dňa 14. júla 1949 bol na žiadosť vedúceho hostinca Poď lípou Ondreja Hericha zavedený telefón do hostinca a to tak, že vedúci obchodu s potravinami prepínal hostinec prenášačom. V mesiaci marec 1951 bola zapojená na telefónnu ústredňu obec Dlhá Lúka. Telefón bol zapojený do súkromného domu občiana Kunu, kde v tej dobe mal úradovňu ričtár obce. Neskoršie telefón prešiel do novej budovy, vybudovanej pre účely miestneho národného výboru obce. Toto telefónne spojenie využívali aj občania obce Kvasčany.

Pamätná tabuľa :

Dňa 15. marca 1955 predseda osvetovej besedy Jozef Brna pozval členov osvetovej besedy a dobrovoľného divadelného krúžku na schôdzku, ktorej hlavným bodom programu bol návrh na vybudovanie pamätnej tabule padlým spoluobčanom. Návrh bol jednohlasne prijatý. Kamenársky počník v Žiline pamätnú tabuľu vyhotovil a ričditeľ školy, František Žiak, po dohode s miestnym národným výborom vytesal miesto na prednú stranu kultúrneho domu.

Dňa 30. októbra za účasti občianov a školskej mládeže bolo slávnostné odhalenie pamätnej tabule. Takto občania obce vzdali hold tým, ktorí položili svoje životy za blaho nielen našej obce, ale celého národa.

Skráňovanie obce :

Z uvedeného vyplýva, že občania obce, pod vedením miestneho národného výboru, majú záujem na tom, aby obce Kvačany opekneli. Od roku 1954 postupne opravujú všetky obecné cesty, nezabúdajú však ani na poľnú. Dve ulice boli vysadené ovocnými stromami.

Kultúrna činnosť :

V roku 1949 začína sa pomaly aj s divadelnou činnosťou. Ohotníci uviedli v čase Veľkonočných sviatkov hru Trasoviská. Po predstavení sa konala tanečná zábava. 10. apríla toho istého roku vojaci z Ružomberka hostujú v Kvačanoch s hrou Buky podpolianske a 15. júna sväťci z Liptovského Mikuláša uvádzajú hru Kmotrovi.

Napriek tomu je kultúrna činnosť stále pomerne slabá. Preto na návrh predsedu miestneho národného výboru bol v roku 1954 zvolený za predsedu osvetovej besedy Jozef Brna. V tom istom roku sa začalo s nácvikom hry Statočný valach. Táto hra bola uvedená nielen vo vlastnej obci, ale aj na Hutách a na Štíbe a stretla sa u obecnstva s veľkým úspechom.

Ohotníci divadelného krúžku sa aj naďalej stretávajú pravidelne a nacvičili niekoľko divadelných hier, s ktorými sa predstavili aj v iných obciach okresu.

Náboženstvo :

Veriaci sa schádzajú naďalej v rímsko-katolíckom kostole, kde pôsobí dekan Leopold Stano, ktorý v roku 1949 oslávil sedemdesiate štvrté výročie svojho života. V tom istom roku ukončil svoju životnú púť. O opravu kostola sa nezaujímá, lebo nechcel veriacich finančne zťažovať. Ale zato často u neho našli finančnú pomoc om by, ktoré boli sociálne slabé zabezpečené.

Farnosť zostala na dlhší čas bez kňaza,

len sviatky chodil odbehovovať farár Peter Čekánek. V prvých dňoch roku 1951 odchádzajú zástupcovia obce pre veci cirkevné do Bratislavy, aby tento ostal natrvalo v obci, ale tu neuspeli. No omedlho prichádza do obce kňaz Martin Pastorek, ktorý hneď po svojom príchode zistil, že kostol je starobyťou historickou pamiatkou, šiel v čerolátnom stave. Navrhol urobiť generálnu opravu. Zaobstarávanie pracovných síl mal na starosti Ján Kojš mladší. Veriaci pomáhali pri vonkajších opravných prácach, ale prispievali aj pomerne vysokou finančnou čiastkou, siahajúcou niekedy až do výšky dvetisíc korún. Vnútorná opravabola robená pod vedením akademického maliara Jelínka z Prahy a jeho pomocníka Husičku. Oprava kostola stála približne jeden milión päťstatisíc korún, vrátane manuálnej práce. Celú hodnotu platili veriaci.

1960 - 1970

Socializácia dediny † Päťdesiate roky a začiatok šesťdesiatych rokov sa v celej našej vlasti niesli v znamení združstevňovania dediny. Zakladali sa jednotné roľnícke družstvá. Pri týchto akciách však v mnohých prípadoch došlo aj k tragickým udalostiam, lebo ľudia si nechceli dať zobrať svoje polia - svoje majetky. Neverili, že sa pri spoločnom hospodárení budú mať lepšie a nebudú musieť hrdačiť ako doposiaľ. V našej obci našťastie k takýmto udalostiam nedošlo. Jednotné roľnícke družstvo u nás bolo založené v roku 1960. Jeho súčasťou sa stali aj susedné Liptovské Matiašovce.

Zlúčenie obcí :

V roku 1960 došlo aj k zlúčeniu Kvačian s Dlhou Lúkou, ktorá dovtedy bola samostatnou obcou.

Voľby :

V júni roku 1964 sa v našej republike konali voľby do zastupiteľských orgánov. K volebným urnám pristúpili všetci občania našej dediny a svoje hlasy odovzdali 17 spoluobčanom. Boli to Brna Stanislav, Behuliaková Františka, Brunčík Eduard, Bersáiková Marta, Čendula Július, Harich Ondrej, Chovan Ľubomír, Kojš Eduard, Kojš Ján, Klejks Ondrej, Klepáč Jozef, Kuna Alojz, Polskovičová Alžbeta, Satorisová Božena, Šróba Štefan, Tücsäk Štefan, Žiak Jozef.

Poslanci na svojom plenárnom zasednutí, ktoré sa konalo dňa 13. júla 1964 do funkcie predsedu miestneho národného výboru zvolili Eduarda Kojša a do funkcie tajomníka Boženu Sutorisovú.

X
Výstavba obce :

Do roku 1965 bola v obci dvojtriedna škola. V rokoch 1962 - 1965 sa v akcii "Z" vybuďovala plne organizovaná základná deväťročná škola. Okrem toho bola taktiež v akcii "Z" vybudovaná školská družina a jedálnou, telocvičňa a bytovka pre učiteľov. Títo základnú školu dodnes navštevujú žiaci z obcí Liptovská Anna, Bukovina, Bobrovník, Hliník, Prosiek, Ižipovce, Liptovská Sielnica, Liptovský Trnovec a Liptovské Matiašovce.

V bývalej dvojtriednej škole bola zriadená materská škola pre deti od troch rokov.

Ďalšou významnou akciou v týchto rokoch bolo vybudovanie vodovodu a vodovodu pre základnú školu a Dlhú Lúku. V roku 1967 bolo prevedené rozšírenie vodovodu aj pre Kvačany. Vybudovanie vodovodu bolo tá tiež prevedené v akcii "Z".

Krízový rok 1968: Týmkomer od začiatku šesťdesiatych rokov sa politická situácia v našej vlas i zhoršuje. Pravicové živly silne podporované pravými buržoáznymi silami Západu chcú zvrátiť rozvoj a postupné budovanie socializmu u nás. S týmito sympatizujú aj niektorí vládni činitelia.

Je 21. augusta 1968. V skorých ranných hodinách sa šterom rozletela správa, že do našej krajiny vtrhli vojská Varšavskej zmluvy. Ľudia podľahli panike. Napriek tomu, že žatva je v plnom prúde, pred obchodmi, a výnimkou nebola ani naša obec, stoja zástupy ľudí a vykupujú základné potraviny, ako múka, cukor, soľ a podobne.

Našťastie táto situácia netrvala dlho. Pomaly sa konsolidovala, ľudia sa upokojili. Veľkú zásluhu na tom mal najmä Sovietsky zväz. Život sa postupne vrátil do starých koľají.

1970 - 1975

Volebný program : Voľby do zastupiteľských orgánov všetkých stupňov patria medzi najvýznamnejšie udalosti, ktoré pod vedením Komunistickej strany Československa organizuje Národný front. Je to dlhá náročná a mimoriadne zodpovedná, ktorá od každého vyžaduje plnú aktivitu, citlivý prístup k občanom i k celkovému zabezpečeniu úloh.

V predvolebnej kampani, osobitne v masovo politickej práci, najmä z hľadiska jej obsahového zamerania zohrávajú významnú úlohu volebný program, ktorý nesmie nahrádzať volebné sľuby, ktoré by vybočovali z rámca reálnych možností uskutočnenia. Občania veľmi zisťujú, ak sa nasľubované nesplní. Takýto postup neupevňuje, ale oslabuje dôveru pracujúcich voči strane a socialistickej spoločnosti. Nerozvíja, ale hatí iniciatívu.

Volebný program našej obce plne rešpektuje rámec okresných plánov, avšak pre dosiahnutie, plnenie a realizáciu úloh počíta sa so širšou iniciatívou voličov, členov spoločenských organizácií združených v Národnom fronte i miestneho JRD.

Voľby : V októbri 1971 v našej obci, tak ako v celej našej vlasti, prebehli voľby do zastupiteľských zborov. Miestna volebná komisia zaregistrovala 19 kandidátov Národného frontu na poslancov miestneho národného výboru. Išlo o týchto kandidátov :

Bálek Ján, Borsík Štefan, Brunčiak Eduard, Ing. Florek František, Grdň Karol, Chovan Alfons, Kojš Eduard, Klepáč Jozef, Kruták Jozef, Kuna František, Lániová Anna, Majdiak Eduard, Mataj Viktor, Slosiariková Anna, Šróba Štefan, Sutorisová Božena, Tkač Vladimír, Tücsök Štefan, Žiak Jozef, Všetci kandidáti boli vo voľbách zvolení za poslancov národného výboru. Zviazali sa, že dlhý zakotvené vo volebnom programe obce sa budú snažiť čestne plniť, čím prispejú ku skrášľovaniu obce, jej rozvoju a tým aj celej spoločnosti. Poslanci na svojom prvom plenárnom zasadnutí zvolili za predsedu miestneho národného výboru Eduarda Brunčiaka, za tajomníka Boženu Sutorisovú.

Výstavba obce :

Aj v tomto období pokračuje snaha o zveľaďovanie obce a lepší život občanov. V Dlhej Lúke bola zriadená predajňa potravín a v Kvačanoch predajňa mäsa, čím sa obchodná sieť značne vylepšila. Pri predajni potravín v Dlhej Lúke zároveň bola vybudovaná požiarna zbrížnica.

Pre lepší rozvoj kultúrnej a osvetovej činnosti došlo k rozšíreniu kultúrneho domu a zavedeniu vodovodu.

Nezabudlo sa ani na zdravý rozvoj pohybovej aktivity, keď v areáli základnej školy bol vybudovaný moderný futbalový štadión s atletickou dráhou a príslušnými ľahkoatletickými sektormi. Ďalším

zariadením, ktoré tak isto slúži pre zravie občanov je lyžiarsky vleč, ktorý bol budovaný zároveň s futbalovým štadiónom. V Jamníku bala vybudovaná zväzarmovská strelnica, ktorá doposiaľ presahuje celobecný význam.

Od domu Jozefa Sutorisa v Kvačanoch, po dom Jána Gonšenicu na Dlhej Láke bola rozšírená cesta. Všetky tieto akcie boli prevádzané v akcii "Z".

Nezabudlo sa ani na spolubčanov, ktorí v druhej svetovej vojne položili svoje životy za krajšiu a lepší život. Na mieste, kde boli zastrelení Peter Galica, Jozef Zahrej a Július Čút, za bývalou školou, bol na vybudovaný pamätník na znak úcty a vďaky.

Aj miestne jednotné roľnícke družstvo pamätalo na svojich zamestnancov. Pre zlepšenie životných a pracovných podmienok vybuďovalo bytovky a sociálnu budovu a boli upravené objekty jednotného roľníckeho družstva v Kvačanoch a Dlhej Láke.

Skrášľovanie obce : Popri výstavbe sa nezabudlo ani na to, aby obec bola stále krajšia, aby sa v nej ľudom dobre žilo.

V roku 1974 v akcii "Z" bola prevedená regulácia potoka Dlhá Láka. Je však na škodu, že ešte aj dnes sa nájdú takí občania, ktorým nezáleží na peknom vzhľade tohto upraveného potoka a hádzajú doň všelijaké odpadky, čo potom obyvateľom Dlhej Láky nerobí dobré meno.

V akcii "Z" boli zriadené dve parky na voľnom priestranstve pred domom Gustáva Hajurku a pri Milenovi Medzihradskom, v ktorých boli vysadené okrasné stromy a kríky. Ne nielen v parkoch, ale cez celú obec boli vysadené okrasné stromky. Obec zasa sardánela a je to iste dobrý pocit pre všetkých našich občanov, keď počujú od cudzích ľudí, ktorí k nám prídu, že Kvačany patria medzi najkrajšie obce.

Zbor pre občianske záležitosti : V roku 1974 bol aj v našej obci založený Zbor pre občianske záležitosti. Jeho členovia sa zapájajú do rôznych akcií, okrem toho spolupôčinkujú pri rizlúčke so zosnulými, pri uvítaní detí do života, rozlúčke s brancami. Nenaspečne ale isto presadzujú ideologickú otázku aj u nepartajných.

Ocenenie obce : Pri príležitosti 30. výročia Slovenského národného povstania a Oslobodenia Česko-slovenska Sovietskou armádou Ústredný výbor KSČ a Ústredný výbor Národného frontu ČSSR udelili obci Kvačany Pamätnú medailu.

Doplňujúce voľby : Dňa 28.1.1975 náhle zomrel predseda miestneho národného výboru Eduard Brunčiek. Z toho dôvodu v obci prebehli doplňujúce voľby a za predsedu bol opäť zvolený Eduard Kojš.

Kultúrna činnosť : Popri akciách zameraných na výstavbu a skrúšovanie boce neostávala bokom ani kultúrna činnosť. Naši divadelní ochotníci sa občianca predstavili v niekoľkých divadelných hrách, pri významných výročiach

a sviatkoch boli poriadané obecné slávnosti, nechýbali ani tanečné zábevy a plasy a sa ozrejme tradičné silvestrovské estrády.

1976 - 1980

Volebný program : Opäť prešlo päťročné volebné obdobie a celá krajina žije v prípravách na nové voľby. Volebné programy sa v tomto období stali významným prostriedkom na zjednocovanie úsilia národných výborov s ich orgánov a organizácií Národného frontu, ktoré pri ich realizácii uskutočňovali závery XVI. zjazdu KSČ a pod vedenia strany rozvíjali iniciatívu a tvorivú aktivitu pracujúcich pri vytváraní ďalších podmienok pre všestranný rozvoj.

Volebný program našej obce svojím obsahom dokumentoval úsilie o realizáciu schváleného programu všestranného rozvoja našej spoločnosti, rozvoja politického systému, ekonomiky, životnej a kultúrnej úrovne nášho ľudu. Zodpovedal celospoločenským záujmom všetkých vrstiev pracujúcich v našej obci. Stal sa záväzným dokumentom pre nastávajúce volebné obdobie, pre členov strany, poslancov, ktorí vo voľbách budú zvolení, ako aj pre všetky spoločenské organizácie Národného frontu a ostatných občanov.

Volebný program vo svojej podstate predstavuje základný politický, ekonomický a kultúrny program každého národného výboru.

Voľby :

V roku 1976 bolo zaposlancov Miestneho národného výboru v Kvačianoch navrhnutých 21 kandidátov. Z tejto počtu bolo 13 členov KSČ, 9 robotníkov, 3 členovia jednotného roľníckeho družstva, 5 te-

chnicko-hospodárskych pracovníkov, 4 ostatní. Občania odevzdali svoje hlasy všetkým navrhnutým kandidátom. Zvolení boli : Bolek Ján, Borsák Štefan, Ing. Florek František, Grdň Karol, Choven Alfonz, Klepáč Jozef, Kojša Eduard, Kruták Jozef, Majdiak Eduard, Mataj Viktor, Mišisková Emília, Rakytisková Mária, Slotka Vladimír, Sloziarik Jozef, Slesiariková Anna, Staník Miloslav, Sutorisová Božena, Tücsök Štefan, Tyka Ladislav, Vyperina Vladimír. Na návrh rady miestneho národného výboru plenárne zhromaždenie na svojom prvom plenárnom zasadnutí po voľbách za predsedu miestneho národného výboru zvolilo Eduarda Kojšu a za tajomníka Boženu Sutorisovú.

Výstavba obce :

Hlavným zameraním dŕh plnenia volebného programu Národného frontu na celé volebné obdobie bola investičná a neinvestičná časť akcie "Z", vylepšovanie životného a pracovného prostredia, účelnosť a efektívnosť vynaložených prostriedkov. Zo strany funkcionárov a poslancov bolo vynaložené všetko úsilie, aby sa plánované dŕhy splnili k spokojnosti občanov.

V investičnej časti akcie "Z" bol zregulovaný potok za kultúrnym domom, od rodinného domu Jozefa Brnu po obchod a od rodinného domu Ebeliekovcov po Eduarda Kojšu boli vybudované asfaltové chodníky sotrubičkami. Obnovená bola miestna komunikácia, od Suchej až pod dolinu a cez Dlhú Lpku bol položený nový asfaltový koberec, dve drevené lavice cez potok Kvaďianka boli vymenené za železné a bol vybudovaný most na novú ulicu

a čiastočne zregulovaný potok. Aj na Dlhej Lúke bol vybudovaný most a postavená pekná autobusová čakáreň. Ale aj v tomto prípade je nutné povedať, že niektorí občania, si ešte stále nevážia práce iných. Veď čakáreň bola vystavaná pre lepšiu kultúru cestovania a nie na to, aby tam niekto rozbíjal okná a znečisťoval ju.

Okrem týchto akcií sa v roku 1979 započalo s výstavbou novej materskej školy.

V reinvestičnej časti akcie "E" sa občania podieľali na rozšírení parku pri bytovkách jednotného roľníckeho družstva, bolo odvodnené verejné priestranstvo medzi rodinnými domami Macáka a Lasáka, cez celú obec bolo osadených 30 parkových lavíc, po čiastočnej regulácii potoka sa previedla úprava priestranstva. Občania nezabudli ani na pamätník padlým za materskou školou a aj tu upravili priestranstvo. Bola prevedená oprava strechy na autobusovej garáži, na športový štadión bol svedený rozhlas. Bol vykonaný vonkajší a vnútorný náter kultúrneho domu a zároveň vybudovaná dlažba k zadnému vchodu. Okrem toho pri základnej deväťročnej škole a jednotnom roľníckom družstve boli vysadené okresné stromky.

Samozrejme, že sa nezabudlo ani na čistenie potokov, úpravy smetiska a športových zariadení.

Kultúrna činnosť :

Ideovo výchovná činnosť v obci sa riadila podľa Jednotného plánu kultúrne výchovnej činnosti. Uskutočnilo sa niekoľko prednášok a besied s dôchodcami, účastníkmi SNP a starými členmi strany, divadelníci nacvičili niekoľko divadelných hier, ne a pravdaže nechýbali ani tradičné plesy, tanečné zábavy, silvestrovské estrády.

V priestoroch kultúrneho domu bola zriadená miestna ľudová knižnica, v ktorej si občania mohli zapožičiavať nielen beletriu, ale aj rôznu náučnú literatúru.

Veľmi dobre pracoval aj Zbor pre občianske záležitosti, ktorý bol národnému výboru významným pomocníkom pri organizovaní občianskych obrádov a iných slávností.

Sociálne pomery :

Životná úroveň našich občanov sa z roka na rok zvyšuje. Dnes by sme si už nevedeli predstaviť život bez práčky, rádia, či televízneho prijímača. Občania sa sťahujú zo starých, nevyhovujúcich domov do nových, moderných. Vylepšujú si svoje prostredie nielen vonku, ale skrášľujú si aj svoje najbližšie okolie. Od jari do jesene záhradky, ale aj okná a balkóny hýria farbami kvetov. Na toto veľmi vplývajú aj členky Slovenského svazu žien, ktoré tiež majú značný podiel na tom, že naša obec je stále krajšia.

1981 - 1986

Volebný program :

Miestny národný výbor a jeho orgány pristupovali od volieb v roku 1981 k plneniu a zabezpečovaniu úloh vytýčených XVI. zjazdom KSČ, zjazdom KSS a naviazujúcich uznesení krajskej a okresnej konferencie KSS, ktoré sa stali základnou smernicou v činnosti MNV.

Základným dokumentom činnosti miestneho národného výboru je volebný program Národného frontu a prijaté opatrenia na zabezpečenie záverov Miestneho zasadnutia ÚV KSČ, zasadnutia ÚV KSS, krajského a okresného výboru KSS a plána Okresného národného výboru v Liptovskom Mikuláši, o úlohách národných výborov po XVI. zjazde KSČ v podmienkach Miestneho národného výboru Kvačany.

Orgány miestneho národného výboru v priebehu celého volebného obdobia sa vo svojej práci riadili systémom kolektívneho rozhodovania pri prerokovávaní jednotlivých úloh, podľa vypracovaných plánov práce pre plenárne zasadnutia, zasadnutia rady a komisií národného výboru. Sústavné dbali o rozvoj aktivity poslancov, ale i ostatných občanov cestou cieľavedomej masovopolitickej a politickej organizátorskej práce.

Voľby do národných výborov :

Vo voľbách v roku 1981 bolo zvolených 21 poslancov národného výboru. Z uvedeného počtu bolo 12 členov KSČ, z toho 5 robotníkov, 5 roľníkov, 9 príslušníkov inteligencie a 4 ostatní. Zvolení boli : Bálek Ján, Benákovská Katarína, Borsík Štefan, Ďuroň Vladimír, Ing. Flórek Fraň-

tišek, Galicová Anna, Choivan Alfonz, Klepáč Jozef, Kunová Anna, Kurašda Alejs, Macáková Júlia, Majdiak Eduard, Mataj Viktor, Plazová Zita, Rekytiaková Mária, Slesiarik Jozef, Slotka Vladimír, Staník Miloslav, Sutorisová Božena, Tucsok Štefan a Vyperina Vladimír.

V roku 1982 zomrel poslanec miestneho národného výboru Štefan Boraík, ale k dopĺňujúcim voľbám nedošlo, pretože podľa počtu obyvateľov bol zákonný počet poslancov dodržaný.

Na ustanovujúcom plenárnom zasadnutí miestneho národného výboru po voľbách v roku 1981 bolo zvolených 5 komisií a to komisia pre ochranu verejného poriadku, komisia stavebná, komisia pre školstvo a kultúru, komisia finančno-sociálna a komisia pre mládež a telesnú výchovu.

Dňa 15. februára 1985 došlo v složení komisií k značným zmenám, ktoré pomenila aj zmena vo funkcii predsedu miestneho národného výboru, keď 1. februára 1985 vystriedal vo funkcii predsedníčku miestneho národného výboru Boženu Sutorisovú, ktorá odchádzala na dôchodok, poslanec Alfonz Choivan.

Výstavba obce :

Miestny národný výbor v súčinnosti s Dedinskou organizáciou KSS a zložkami Národného frontu každoročne organizoval socialistickú súťaž v rámci významných politických výročí. Úroveň plnenia socialistických záväzkov veľmi úzko súvisela s kativitou funkcionárov a poslancov miestneho národného výboru.

tišek, Galicová Anna, Chevan Alfonz, Klepáč Jozef, Kunová Anna, Kuražda Alojz, Macdtková Júlia, Majdiak Eduard, Mataj Viktor, Plazová Zita, Rakytisková Mária, Slesiarik Jozef, Slotka Vladimír, Staník Miloslav, Sutorisová Božena, Tücsök Štefan a Vyparins Vladimír.

Na ustanovujúcom plenárnom zasadnutí miestneho národného výboru po voľbách v roku 1981 bola do funkcie predsedníčky miestneho národného výboru zvolená Božena Sutorisová, ktorá vystriedala Eduarda Kojša, ktorý túto funkciu vykonával plných 30 rokov k spokojnosti občanov. Na tomto plenárnom zasadnutí bolo ďalej zvolených 5 komisií a to komisia pre ochranu verejného poriadku, komisia stavebná, komisia pre školstvo a kultúru, komisia finančno-sociálna a komisia pre mládež a telesnú výchovu.

V roku 1982 zomrel poslanec Štefan Borsík, ale k dopĺňujúcim voľbám nedošlo, pretože podľa počtu obyvateľov bol zákonný počet poslancov dodržaný.

Dňa 15. februára 1985 došlo v složení komisií k značným zmenám, ktoré podmienila aj zmena vo funkcii predsedu miestneho národného výboru, keď 1. februára 1985 vystriedal vo funkcii predsedníčky miestneho národného výboru Boženu Sutorisovú, ktorá odchádzala na dôchodok, poslanec Alfonz Chevan.

Výstavba obce :

Miestny národný výbor v súčinnosti s Dedinskou organizáciou KSS a zložkami Národného frontu každoročne organizoval socialistickú súťaž v rámci významných politických výročí. Úroveň plnenia socialistických záväzkov veľmi dako

Aktivita občanov sa najviac uplatnila v rámci plnenia volebného programu, kde v tomto volebnom období na úseku investičnej časti akcie "Z" bola v roku 1982 ukončená výstavba novej materskej školy v hodnote diela jeden milión deväťstoosemdesiatšesťtisíc korún a v roku 1985 bol vybudovaný dom smútku v hodnote diela štyristošesťdesiatšesťtisíc korún.

Na úseku neinvestičnej časti akcie "Z" bola vybudovaná príjazdová cesta k bytovkám, došlo k stavebnej úprave požiarnej zbrojnice na Dlhej Lúke, bol premostený potôčik pri lyžiarskom vleku, upravovali sa priestranstvá cez obec po osadení telefónneho kábla, priestranstvo pri autobusovej zastávke Dlhá Lúka, upravený bol športový areál, so a samozrejme údržba a oprava verejných priestranstiev. Občania boli pravidelne vedení k tomu, aby v rámci svojpomocnej práce uskutočňovali aj úpravu svojho okolia, aby naša obec bola stále krajšia.

Kultúrna činnosť :

Záveru XVI. zjazdu KSČ na úseku kultúry boli uskutočňované prostredníctvom Jednotného plánu kultúrne-osvetovej činnosti. V obci pracovalo 9 spoločenských organizácií Národného frontu, ktorých kultúrne-výchovná činnosť tvorila v podstate základ kultúrne-výchovného a spoločenského diania v obci. Okrem toho kultúrne-spoločenský život v obci ovplyvňovala i hospodárska organizácia Jednotné roľnícke družstvo Liptovské Holo.

súvisela a aktivitou funkcionárov a poslancov miestneho národného výboru.

Aktivita občanov sa najviac uplatnila v rámci plnenia volebného programu, kde v tomto volebnom období na úseku investičnej časti akcie "Z" bola v roku 1982 ukončená výstavba novej materskej školy v hodnote diela jeden milión deväťstoosemdesiat tisíc korún a v roku 1985 bol vybudovaný Dom smútku v hodnote diela štyristošesťdesiat tisíc korún.

Na úseku neinvestičnej časti akcie "Z" bola vybudovaná príjazdová cesta k bytovkám, došlo k stavebnej úprave požiarnej zbrojnice na Dlhej Lúke, bol premostený potôčik pri lyžiarskom vleku, upravovali sa priestranstvá cez obec po osadení telefónneho kábla, priestranstvo pri autobusovej zastávke Dlhá Lúka, upravený bol športový areál, no a samozrejme údržba a úprava verejných priestranstiev. Občania boli pravidelne vedení k tomu, aby v rámci svojpomocnej práce uskutočňovali aj úpravu svojho okolia, aby naša obec bola stále krajšia.

Kultúrna činnosť : Závery XVI. zjazdu KSČ na úseku kultúry boli uskutočňované prostredníctvom Jednotného plánu kultúrno-osvetovej činnosti. V obci pracovali 9 spoločenských organizácií Národného frontu, ktorých kultúrno-výchovná činnosť tvorila v podstate ťažisko kultúrno-výchovného a spoločenského diania v obci. Okrem toho kultúrno-spoločenský život v obci ovplyvňovala i hospodárska organizácia Jednotné roľnícke družstvo Liptovské Hole.

Pri miestnom osvetovom stredisku, jednotnom roľníckom družstve a základnej škole pracovali divadelný súbor, krúžok národnej agitácie, recitačný krúžok, fotografický krúžok a krúžok amatérskeho filmu.

Do tvorby Jednotného plánu kultúrno-osvetovej činnosti sa pravidelne zapájali všetky spoločenské organizácie.

Do dobrú odozvu mal fašiangový sprievod obcou, sedenie májov, vystúpenie folklórnych súborov, výstavka "Za krásu života", maškarný ples a ďalšie podobné akcie.

Aj v tomto období veľmi dobre pracoval Zbor pre občianske záležitosti, ktorého činnosť zabezpečovali väčšinou učitelia základnej školy.

Sociálna starostlivosť : Sociálnou otázkou v obci sa zaoberala finančno-sociálna komisia, ktorá riešila odkázanosť hlavne prestarých občanov, ktorým zabezpečovala zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť, poskytovala rôznu doplnkovú starostlivosť pri nákupech potravín, riešila rôzne sociálne prípady.

1986-1988

Volebný program : Vďaka spoločnému úsiliu robotníkov, roľníkov a pracujúcej inteligencie sme pod vedením KSČ v uplynulom období dosiahli ďalšie zvýšenie a prehĺbenie politickej a hospodárskej stability, čo sa odzrkadlilo i na vývoji našej obce.

Dobré výsledky sme dosiahli aj na úseku národného výboru. Meračom hodnotenia jeho práce je plnenie volebného programu Národného frontu.

Aj v novom volebnom programe sa opierame o zvýšenú iniciatívu a aktivitu našich občanov, dobrú spoluprácu organizácií Národného frontu s národným výborom, jednoduchší a cieľavedomejší prístup pri zabezpečovaní úloh zameraných na ďalšie zveľaďovanie a skráňňovanie našej obce.

Volebný program Národného frontu v našej obci obsahuje všetko, čo sa v minulosti osvedčilo a dáva priestor pre rozvoj iniciatívy, pre aktívnejšiu účasť národného výboru na zveľaďovaní životného prostredia a dôslednejšie využívanie jeho zvýšenej právomoci pre komplexný rozvoj úsedia svojej pôsobnosti. Volebný program sa opiera o iniciatívu občanov i funkcionárov, najmä pri zveľaďovaní našej dediny.

Volebný program Národného frontu našej obce je podnetom a inšpirujúcim zdrojom pre rozvíjanie pracovnej, politickej a kultúrno-spoločenskej aktivity a angažovanosti občanov a v plnej miere prispieva k plneniu záverov XVII. zjazdu KSČ a úloh šamej päťročnice.

1986 - 1987

Volebný program : Vďaka spoločnému úsiliu robotníkov, roľníkov a pracujúcej inteligencie sme pod vedením KSČ v uplynulom období dosiahli ďalšie zvýšenie a prehĺbenie politickej a hospodárskej stability, čo sa odzrkadlilo i na vývoji našej obce.

Dobré výsledky sme dosiahli aj na úseku národného výboru. Hraďom hodnotenia jeho práce je plnenie volebného programu Národného frontu.

Vnovo volebnom programe sa našalej opierame o zvýšenú iniciatívu a aktivitu našich občanov, dobrú spoluprácu organizácií Národného frontu s národným výborom, jednoduchší a cieľavedomejší prístup pri zabezpečovaní úloh zameraných na ďalšie zveľaďovanie a skráňkovanie našej obce.

Volebný program Národného frontu v našej obci obsahuje všetko, čo sa v minulosti osvedčilo a dáva priestor pre rozvoj iniciatívy, pre aktívnejšiu účasť národného výboru na zveľaďovaní životného prostredia a dôslednejšie využívanie jeho zvýšenej právomoci pre komplexný rozvoj územia svojej pôsobnosti. Volebný program sa opiera o iniciatívu občanov i funkcionárov, najmä pri zveľaďovaní našej dediny.

Volebný program Národného frontu našej obce je podnetom a inšpirujúcim zdrojom pre rozvíjanie pracovnej, politickej a kultúrno-spoločenskej aktivity a angažovanosti občanov a v plnej miere prispieva k plneniu záverov XVII. sjazdu KSČ a úloh ôsmej päťročnice.

Voľby :

V máji 1986 sa opäť po piatich rokoch konali v našej vlasti voľby dozastupiteľských orgánov. V našej obci bolo navrhnutých 27 poslancov, ktorí boli všetci jednomyseľne zvolení. Ide o nasledovných poslancov : Bálek Jaroslav, Benikovský Fridrich, Ďuroň Vladimír, Ing. Florek Prantišek, Gál Jozef, Galicová Anna, Chlepková Anna, Chovan Alfonz, Klepáč Jozef, Klepáč Stanislav, Kokoška Štefan, Kudsbelevá Danica, Kurajda Alojz, Macáková Júlia, Majčiak Eduard, Majerčiak Vlastimil, Metaj Viktor, Flazová Zita, Rakytiaková Mária, Slosiarik Jozef, Slotka Vladimír, Slotková Jana, Staník Miloslav, Šiška Ján, Tkáčová Mária, Tucsok Štefan a Vyparina Vladimír.

Poslanci na svojom prvom plenárnom zasadnutí po voľbách do funkcie predsedu miestneho národného výboru zvolil Alfonza Chovana a do funkcie tajomníka Jozefa Slosiarika.

Výstavba obce :

Významným prostriedkom na realizáciu úloh hospodárske-sociálnej časti volebného programu je občianska svojpomoc v akcii "Z". Pomoc členov JRD a spoločenských organizácií Národného frontu je veľkým prínosom, pričom účelne vytvorené hodnoty prispievajú k zvyšovaniu životnej úrovne občanov a k zlepšeniu vzhľadu obce.

Aj v tomto období sa naši občania podieľali na niekoľkých akciách v rámci akcie "Z". Ukončené bolo oplotenie a upravené priestranstvo v areáli novej materskej školy, bolo predĺžené verejné osvetlenie k bytovkám JRD a k autobusovej čakárni na Dlhej Lúke, boli vykonané stavebné úpravy predajní Mäsa, Textilu a Závodu

Voľby :

V máji 1968 sa opäť po piatich rokoch konali v našej vlasti voľby do zastupiteľských orgánov. V našej obci bolo navrhnutých 27 poslancov, ktorí boli všetci zvolení. Ide o nasledovných poslancov : Bálek Jaroslav, Benikovský Fričrich, Ďuroň Vladimír, Ing. Florek František, Gál.Josef, Galicová Anna, Chlepková Anna, Chovan Alfonz, Klepáč Josef, Klepáč Stanislav, Kokoška Štefan, Kudzbelová Danica, Kurajša Alojs, Macáková Júlia, Majdiak Eduard, Mejerčiak Vlastimil, Mataj Viktor, Plazová Zita, Rakytiaková Mária, Slosiarik Josef, Slotka Vladimír, Slotková Jana, Staník Miloslav, Šiška Ján, Tkáčová Mária, Tuček Štefan a Vyparina Vladimír.

Poslanci na svojom prvom plenárnom zasadnutí po voľbách do funkcie predsedu zvolili Alfonza Chovana, do funkcie podpredsedu Stanislava Klepáča a do funkcie tajomníka Josefa Slosiarika.

Výstavba obce :

Významným prostriedkom na realizáciu dŕoh hospodárske-sociálnej časti volebného programu je občianska svejpmoc v akcii "E". Pomoc členov JRD a spoločenských organizácií Národného frontu je veľkým prínosom, pričom účelne vytvorené hodnoty prispievajú k zvyšovaniu životnej úrovne občanov a k zlepšeniu vzhľadu obce.

Aj v tomto období sa naši občania podieľali na niekoľkých akciách v rámci akcie "E". Ukončené bolo oplotenie a upravené priestranstvo novej materskej školy, bolo predĺžené verejné osvetlenie k bytovkám JRD a k autobusovej čakárni na Dlhej Lúke, bola prevedená oprava strechy na predajni Potravin na Dlhej Lúke.

V roku 1986 sa uskutočnila generálna rekonštrukcia Kultúrneho domu v Kvačanoch, ktorá pozostávala z výmeny strešnej krytiny, spevnenia povaly, výmeny podlahy a vybudovania sociálnych zariadení v celkovej hodnote 500.000 Kčs z dotácie Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky.

V roku 1987 bola zabezpečená rekonštrukcia predajne Potravín v Kvačanoch, vrátane zlepšenia situácie v predajni Mäsa a Textilu a vytvorenia predajne Zelenia a pracovne vedúceho v hodnote 260.000 korón.

Na sklonku roku sa začal budovať v akcii "Z" náhradný zdroj pitnej vody z hydrologického vrtu pod Kvačianskou dolinou, nakoľko prameň pitnej vody na Dlhej Lúke nestačí kryť spotrebu vody a často, najmä v období letných horúčav a zimných mrazov sa stráca a niektorí občania sú úplne bez vody.

Kultúrna činnosť : Ani v tomto období sa naši občania nezaobíhali bez rôznych kultúrnych a spoločenských podujatí, ako boli už tradičné plesy a zábavy, fašiangový sprievod obcou, divadelné predstavenia, silvestrovské estrády, rôzne prednášky a besedy. K dobrej nálade a pohode prispeli aj zlepšené podmienky po rekonštrukcii kultúrneho domu, kde sa účastníci týchto podujatí určite cítili lepšie ako v minulosti.

V roku 1987 bola v našej obci založená ženská spevácka skupina pod vedením učiteľa základnej školy Milana Červoného, ktorej cieľom je prispieť k šťastnému priebehu celá

x

verejného stravovania, v roku 1988 došlo aj k rekonštrukcii predajne Potravín v Kvačanoch. Ale vari najväčšou akciou v tomto období bola oprava cintorína na Dlhej Lúke, kde sa poriadali brigády od samej jari až do neskorkej jesene. Aj napriek tomu, že všetky práce na cintoríne ešte neboli urobené, jeho vzhľad sa oproti minulosti neporovnateľne zmenil.

Okrem týchto akcií sanezabúdalo ani na skrúškovanie okolia rodinných domov a verejných priestorov.

V investičnej časti akcie "Z" najdôležitejšou dĺžkou bolo a stále ešte je budovanie dopĺňajúceho zdroja pitnej vody pod Kvačianskou dolinou, nakoľko prameň pitnej vody na Dlhej Lúke nestačí kryť spotrebu vody a často, najmä v období letných horúčav a zimných mrazov sa stráca a niektorí občania sú úplne bez vody.

Kultúrna činnosť: Ani v tomto období sa naši občania nezaobišli bez rôznych kultúrnych a spoločenských podujatí, ako boli už tradičné plesy a zábavy, fašiangový sprievod obcou, divadelné predstavenia, silvestrovské estrády, rôzne prednášky a besedy.

V roku 1987 bola v našej obci založená ženská spevácka skupina pod vedením učiteľa základnej školy Milana Červeného, ktorej cieľom je prispieť k dôstojnému priebehu rôznych osláv,

kultúrnych a spoločenských podujatí, ale aj pri akciách poriadaných Zborom pre občianske záležitosti.

Stretnutie troch generácií :

Pri príležitosti 44. výročia Slovenského národného povstania a Medzinárodného družstevného dňa sa v auguste 1987 v okrese Liptovský Mikuláš konalo celoslovenské stretnutie troch generácií žien. Aj do našej obce zavítala delegácia Ústredného výboru Slovenského zväzu žien, Zväzarnu Slovenskej socialistickej republiky, okresného výboru KSS, okresného národného výboru, medzi účastníkmi delegácie boli ženy z Maďarska, ako aj priatelia účastníci Slovenského národného povstania.

Členov delegácie privítali funkcionárka miestneho národného výboru podľa starého slovenského zvyku chlebom a soľou.. Delegáti položili kytice kvetov k pamätnej tabuli na budove miestneho národného výboru. V kultúrnej časti programu vystúpili členovia socialistického zväzu mládeže, žiaci základnej i materskej školy, spievacka skupina pod vedením Milana Červeného a folklórny súbor Slničanček z Liptovských Slnáčov.

Úvodný prejav predniesla vedúca delegácie s. Košťálová, ktorá vyzdvihla odkaz Slovenského národného povstania pre blaho ľudstva. Po nej vystúpil predseda miestneho národného výboru súdruh Čechan, ktorý v prejave spomenul tragické udalosti, ktoré sa v obci odohrali

na sklonku druhej svetovej vojny.

V besede vystúpili priami účastníci Slovenského národného povstania, medzi nimi aj predseda našej Bedinskej organizácie Slovenského zväzu protifasistických bojovníkov Eguard Kojš, ktorý zhodnotil účasť našej obce v Slovenskom národnom povstaní.